

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення дати початку тимчасової окупації»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Визначення дати початку і завершення тимчасової окупації частини території України є важливим аспектом з точки зору міжнародного права і національного законодавства, захисту національних інтересів України та її громадян.

Законом України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» № 1636-VII від 12 серпня 2014 року (далі – Закон про ВЕЗ «Крим») визначено дату початку тимчасової окупації території АР Крим та м. Севастополь з дати прийняття резолюції ГА ООН № 68/262 – 27 березня 2014 року, а в окремих випадках з дати набрання чинності Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» № 1207-VII від 15 квітня 2014 року (далі – Закон про забезпечення прав і свобод на тимчасово окупованій території), якою є 27 квітня 2014 року.

Хибне визначення дати початку тимчасової окупації може мати негативні наслідки для України. Крім того, існуюча ситуація має не лише міжнародний та політичний інтерес, а й практичне значення для захисту майнових і немайнових прав держави, громадян і юридичних осіб України, зокрема у контексті розгляду справ проти РФ у міжнародних юрисдикційних органах.

Фактичне захоплення Верховної ради АРК відбулося 26 лютого 2014 року, а порушення Збройними Силами РФ порядку перетину державного кордону України та незаконне перебування на українській території, з метою подальшої тимчасової окупації півострова – ще 20 лютого 2014 року.

Відповідно до статті 42 Додатку Положення щодо законів та звичаїв суходільної війни до Конвенції про закони і звичаї суходільної війни 1907 року, територія вважається окупованою, якщо вона знаходиться під владою ворожої армії, і така окупація поширюється виключно на територію, де ця влада встановлена і здійснюється. За загальним правилом, положення міжнародного гуманітарного права стосовно режиму окупації застосовуються тоді, коли вимоги зазначеної статті повністю виконані.

Водночас, згідно зі спільною статтею 2 Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року, Женевські конвенції застосовуються у всіх випадках часткової або повної окупації території Високої Договірної Сторони, навіть якщо цій окупації не чиниться жодний збройний опір.

Тому, не існує проміжної фази між вторгненням військ на іноземну територію і подальшою окупацією, а відповідні положення, які регулюють режим окупації, застосовуються вже на стадії вторгнення. Саме така правова позиція підтверджується Міжнародним Комітетом Червоного Хреста та відповідає національним інтересам України.

Відповідно до пункту 12.2 статті 12 Закону про ВЕЗ «Крим», завершенням тимчасової окупації території АР Крим та м. Севастополь вважається дата, з якої

втрачає чинність вищезгадана резолюція ГА ООН. Зазначений підхід не відповідає практиці діяльності ООН, зокрема враховуючи те, що резолюції Генеральної Асамблеї ООН *a priori* є актами безстрокової дії.

Законом про ВЕЗ «Крим» вже внесено зміни до Закону про забезпечення прав і свобод на тимчасово окупованій території стосовно врегулювання питання завершення тимчасової окупації АР Крим, а саме з моменту повернення тимчасово окупованої території під загальну юрисдикцію України за умови попереднього і повного відшкодування збитків, нанесених внаслідок такої тимчасової окупації, у тому числі моральних збитків примусово переміщених осіб.

Наведене вище свідчить про необхідність прийняття Верховною Радою України у терміновому порядку Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення дати початку тимчасової окупації», який встановив би нову дату початку тимчасової окупації АРК, а саме 20 лютого 2014 року.

2. Мета і шляхи її досягнення

Метою законопроекту є визначення фактичної дати початку тимчасової окупації АР Крим та м. Севастополь для запобігання незворотних негативних наслідків для майнових та немайнових прав і обов'язків громадян та юридичних осіб України, а також посилення позиції України в рамках вирішення спорів проти РФ в Європейському суді з прав людини та інших міжнародних юрисдикційних органах.

3. Правові аспекти

Основними нормативно-правовими актами в даній сфері правового регулювання є Конституція України, Закон України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України», Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», Гаазькі конвенції 1907 року та Женевські конвенції 1949 року і протоколи до них.

4. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребує додаткового фінансування за рахунок коштів Державного бюджету України.

5. Позиція заінтересованих органів

Законопроект погоджений Міністерством юстиції України, Міністерством оборони України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Міністерством фінансів України, Державною фіскальною службою України, Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Службою безпеки України без зауважень.

6. Регіональний аспект

Законопроект не стосується питань розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

6¹. Запобігання дискримінації

У законопроекті відсутні положення, які містять ознаки дискримінації.

Законопроект не потребує проведення громадської антидискримінаційної експертизи.

7. Запобігання корупції

У законопроекті відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

8. Громадське обговорення

Законопроект не потребує проведення консультацій з громадськістю.

9. Позиція соціальних партнерів

Законопроект не стосується соціально-трудової сфери, тому не потребує погодження уповноваженими представниками від всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців.

10. Оцінка регуляторного впливу

Законопроект не є регуляторним актом.

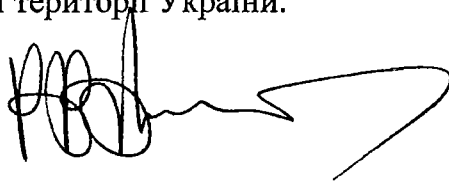
10¹. Вплив реалізації акта на ринок праці

У законопроекті відсутній вплив на ринок праці.

11. Прогноз результатів

Прийняття законопроекту сприятиме ефективнішому захисту майнових і немайнових прав держави, громадян і юридичних осіб України, зокрема у контексті розгляду справ проти РФ у міжнародних юрисдикційних органах. Крім того, прийняття законопроекту покращить позиції України в рамках вирішення спорів проти РФ в Європейському суді з прав людини, а також сприятиме зменшенню негативного впливу тимчасової окупації АР Крим та м. Севастополь на реалізацію конституційних прав і свобод громадян України, які проживають на тимчасово окупованій частині території України.

Т.в.о. Міністра

В.В.Пристайко

"28" квітня 2015 р.